

ЗАМАН

Интернет-версия:
zaman.smikbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАВАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Чакырыу

Арсен КАНОКОВ:

Сабийлерибизни, туудукъларыбызны да келур заманлары, Ата журтубузну мындан ары къадагы биз этген сайлауъга кере боллукъдула

Къабарты-Малкъарны хурметли халкъы!

Республикабизни адамлары политика тирликлери, къыралда бола турган ишлеге уллу келю болмаулукълары бла не заманда да айырмалы эдиле. Анга Россей Федерацияны федеральный Жыйлытынуу Къырал Думасны алтынчы чакырылыуна депутатланы сайлау жаны былтур декабрьде бардырылган айырыула да шагъатлык этидиле. Россейни парламенти тибенни палатасына бизни республикадан бир жолга тёрт адам-юносю «Единая Россиядан», бири да Коммунист партиядан-биринчи, кере айырылгандыла. Халкъны келечилерни боюнларыну уллу жок салынганды-къыралны баш законодательный органдин да КъМР-ни адамларыны сейлерин къоруларгъа.

Энди уа кён да бармай саулал къыралгъа да уллу магъанын тутхан политика жумуш сакълайды бизни-Россей Федерацияны Президентини айыруу. Анга кытышыу-барыбыз да граждан борчубуду.

Республика къл кетюроулуге тынгыла хазырланганды. Айыруу участкалда адамла бир зат бла да кыйнаймай къл кетюроура, кеслерини граждан сайлауларны чырмауу этерче онга къулагандыла. Айырыула анык эмда тура бардырылыр ючюн, къл кетюроулук мекемеланы барысында да видеокамерала биринчи кере салынгандыла.

Айырыула ол ниетибизни билдирге, аны бла бирге уа къыралны политика жашауна кытышырга эркинлигибизни хайырлангырга берилген онду. Сабийлерибизни, туудукъларыбызны да келур заманлары. Ата журтубузну мындан ары къадагы бизни сайлаууызгъа кере боллукъдула. Келгиз, Россейни, Къабарты-Малкъарны къадаларына да сансыз болмайык. 4-чо мартда биз барыбыз да бирге, хар замандача, къл кетюроулуге тири кытышып, тюз сайлау этейик!

Анык сёзешу

Бу магъаналы иште ат башындан къарамазгъа

РФ-ни Президенти бла бирге КъМР-де жер-жерли самоуправляны советерини депутатлары, дагыда ю элини - Элбрусну, Къара-Сууну эм Бызынгыны - администратияларыны башчылары айырылгандыла. Черек районода бу магъаналы ишлеге хазырлануу кылай барганы юсюнден аны администратияны ишлерини управляюшиси Байсыланы Харун бла ушак этгенбиз.

Харун, мен билгенде, Къара-Сууну бла Бызынгыны администрацияларыны таматарларны эллие кеслери сайларкъыдыла. Алай башха жерледе уа аламы депутатла айырадыла. О алай некуд?

Устава элини таматарсыз деп жорук барды. Алай бу эки элини уставларында уа таматарларны адамла кеслери сайлайдыла деп жазылганды. О алай законла чюйре келмейди. Бызынгыны башчысына эки, Къара-Сууда уа чо кандидат бардыла.

Битеу да бирге айтханда уа, элде айыруу участкала хазырдыла. Башха жерледеча, камерала салынгандыла, къл кетюроуге бир чырмау да жокъдыла.

Быланда мен бир затны сакънырыкъ эдим. Мени элим Огъары Малкъар уллуду. Жаш тлюю ёноп келеди, башындагъа

Ахыры 2-чи бетдеди.

АЙЫРУУЛА

Тюне Арсен Канокон РФ-ны Правительствоосуни Председателини орунбасары Россей Федерацияны Президентини Север-Кавказ федеральный округда тол эркинлики келечиси Александр Хлопонин бардыргъан видеоконференциягъа кытышханды. Анда регионла быыл 4-чо мартда Россейни Президентини айыруулагъа кылай хазырлангандыларына къаралганды.

КъМР-ни Башчысы Арсен Канокон Къабарты-Малкъар энди бардырыллык ол магъаналы иште толусунай хазыр болганын билдиргенди. «Битеу керек

С.Ц. ПИПЕВ С.К.О.

ли мадарла этилгенди. Биз айыруу участкаларыны барысын да жангидан тинтебиз. Аланы хар биринде да веб-камерала салынгандыла, аны къл, сынау халда ишлетилген окуна этилгенди», -дегенди Арсен Баширович. «Къабарты-Малкъарны адамлары граждан борчларына не заманда да жуулы кытаргандыларны эмда къл кетюроулуге тири кытышханларын бек этем

ленип айтырга боллукъма», -деп къошанды ол.

Республиканы онуочусу айырыула кезимеде къоржуулукъгъа эни аз булгънганын эмда ботонда кытай мадарла этилгенди да белгилегенди. Дагыда къл кетюроулук кюнине хар жерде да байрамла къураулукъла берилгенди. «Адамла айырыула орой барырга этерге боллукъма», -деп къошанды ол.

Адамланы кёллери кетюроулуп келирча

КъМР-ни Башчысы Арсен Канокон республиканы Айыруу комиссияны членлери бла кешис бардыргъанды. Анда 4-чо мартда РФ-ни Президентини айыруула эмда республикада жер-жерли самоуправляны депутатлары кылай барганыны сюзолгенди.

Арсен Канокон, жыйлынуу ача, айыруула Россейни политика жашауна баш магъаналы иш болганын чертегенди. «Биз кыралны келур заманын ишанычча адамны сайларкъыбыз. Къабарты-Малкъарны гражданы уа не заманда да тири болгандыла, бу жол да кеслерини граждан сезимлерин киргюзторле деп ышанам», -дегенди.

Республиканы Башчысы Айырыу комиссияны членлери бла кешис бардыргъанды. Анда 4-чо мартда РФ-ни Президентини айыруула эмда республикада жер-жерли самоуправляны депутатлары кылай барганыны сюзолгенди.

Арсен Канокон, жыйлынуу ача, айыруула Россейни политика жашауна баш магъаналы иш болганын чертегенди. «Биз кыралны келур заманын ишанычча адамны сайларкъыбыз. Къабарты-Малкъарны гражданы уа не заманда да тири болгандыла, бу жол да кеслерини граждан сезимлерин киргюзторле деп ышанам», -дегенди.

магъаналы ишди, аны себели адамланы кёллери жарык болурча этерге керекбиз. Республиканы бир къауум ведомствосуна тийишли буйрукълар берилгенди. Ол кон бир айыруу участка да кваллык тойлоидо концерт программасы», -дегенди.

Залина ШОКАРОВА, КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоосуни пресс-службасына таматары.

Юрталаны Руслан МАМИЕВ алганды.

КъМР-ни Айыруу комиссияны башчысы Вячеслав Тешев республикада 356 участка къураулукъгъа эни аз булгънганын айыруула эмда ботонда кытай мадарла этилгенди да белгилегенди. Дагыда къл кетюроулук кюнине хар жерде да байрамла къураулукъла берилгенди. «Адамла айырыула орой барырга этерге боллукъма», -деп къошанды ол.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Багъа берилу

Дмитрий Медведев Арсен Каноконгъа ыразылыгъын билдиргенди

РФ-ни Президенти Дмитрий Медведев Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Арсен Каноконга «Россей Федерацияны субъектини социальный сферасын эм экономикасы аныгытуга салгъан кыйнаы эмда кёл жшланы бек жарыкты урунгангъа ючюн ыразылыгъын билдирди эмда ол жаны бла буйрукълар къл салганды. Аны юсюнден бизге КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоосуни пресс-службасында билдиргенди.

Арсен Канокон Къабарты-Малкъаргъа башчылык 2005 жылда сентябрь айдан этеди. Бу заманы ичинде республиканы экономикасы аныгы юсюне болганды эмда алгъа уллу алтам этгенди. Оза ючюн, бюджетни дотациялы 56,9 процентде (2006 жылда) 45,7 процентде терг азайтылганды. Беш жылы ичинде (2007-2011) республиканы битеулю бюджетни файдасы 2,2 керге эсанды эмда биогнопкоде 24,9 миллиард сомгъа жетгенди. Кесибизде чыгарылган продукцияны елчиси 43,3 миллиард сомдан (2006 жылда) 82,2 миллиардга дерги келтирилгенди.

«Сёзос, экономиканы аныгыту социальный жумушгагъа къоралгъан аханы кейбиртег он бергенди. Биз кёл магъаналы жумушла тамамланганды: жанын производствода ачылыгъандыла, школа, культура юйле, спорт комплексе ишленгенди, болнычаланы, полиниканаланы ырыскы-техника болулары игилденрилгенди, жаруусу халгъа келген соуу быгъагъа алышгандырылгандыла, жолгъа, жашу журтга ремонт этилгенди. Дагыда уруну рынокда болуи, демография да игилденрилгенди. Биз алгъа уллу алтам этгенбиз, аны а адамланы жашу

къолайлыкъларына себелик этмеде «кыймагъанды», -дегенди Арсен Канокон.

Келур заманда да республиканы аныгытуда энта кёл торло ишле бардырырга белгиленди. Сёз ючюн, 2012-2015 жылда «Экономиканы аныгыту эм экономика инновация» деген къырал программын жашауда бардырырга 48,6 миллиард сом къоратырга белгиленди, ол санда республика бюджеттен 6 миллиард сом. Бу заманы ичинде республика алгъа энта уллу алтам этерди. 2011 жыл бла тентилгенде, регионда чыгарылган продукцияны саны 2,5 керге кейбиртеги эмда 124 миллиард сомгъа жетерди. Инвестицияла да 1,4 керге эсдорюлюкюде эмда 23 миллиард сом боллукъдула. Экономикада ишленген саны да 6 миң адамгъа кейбиртегилиди.

«Къабарты-Малкъарны, саулал Шимал Кавказгъа, аныгыту жанын даражасына жетерге ону барды. Биринчиден, федеральный ардан не жаны бла болушукъ этиди. «Кавказ – ол да Россейди», - ол «Къыралны стратегиялы территориясы» деген чакырыуу бла чекленип кылаймы, финанс болушукъ да этиди. Биогнопкоде регионда баш магъаналы инвестиция проектини жашауда бардырырга «Федеральный ардан» деген кебетиди. Турист кластер ишлеп башласса уа жаны ишти жерле къураулукъдыла. Къоржуулукъ эмда адамланы иш бла жаныгыну проблемалары кетерилгенди уа республиканы экономикада социальный сферасында да болуи ити жанын тирлендири», - деп чертегенди Арсен Канокон.

Багъагъа АБДУЛЛАХАННЫ Фатима хазырлаганды.

Оноу

Генпланланы жарашдырыгъа субсидияла бёлонорюкюде

Былан республикалы бюджетне ишлеп окуртланы бла муниципальный районланы администрацияларын аныгыту бла байламлы генеральный планын жарашдырыгъа деп жер-жерли бюджетте 19,9 миллион сом субсидия бёлонорюкю. Ол оноуно тюнеке КъМР-ни Правительствоосуни жыйлылуна эттенди.

Субсидияла бюджет ырысканы олушубон юк ведомство бла жер-жерли администрациялары араларында этилген келешиме эм тохташдырылган мадарлагъа кере берилгенди, деп билдиргенди КъМР-ни башчысыны эм Правительствоосуни пресс-службасында.

Фестиваль

«Кавказ оюнга-2012» Къабарты-Малкъарда бардырыллыкъдыла

«Кавказ оюнга-2012» спорт-мадарла фестивалы быыл Къабарты-Малкъарда бардырыллыкъдыла. Ол оноу февралыны аягында Ессентуки шаарда фестивальны оргкомитетини РФ-ни Президентини СКФО-да тол эркинлики келечисини орунбасары Сулейман Багаповну башчылыгында мадарла жыйлынууда этилгенди.

Тобешуе КъМР-ни Башчысы Арсен Канокон, Къарарай-Черкесни бла Север Осетия-Аланияны башчылары Рашад Темрезов бла Таймур Мамусов, Куларыны, спортну эм туризмин федеральный министрстволарыны эм Север Кавказыны фестивальгъа кытышхан башха регионларыны келечилери да келгенди.

Белгилешме, КъМР-ни команда сы эришуде озган жыл оюнгети

Майдал кытых эди. Экинчи жердан фестивал быыл Къабарты-Малкъарда бардырыллыкъдыла.

Республиканы Башчысы Арсен Канокон Къабарты-Малкъарда фестивалны бийик даржада бардырырга кореширликерин айтханды. Тереде болушукъча, ол жанын спорт угъай, миллионда-миллионда башха магъаналы халгъа аралы спорт форумланы этдоруу жаны бла сынамдык барды. Баям, Нальчикде фестиваль «Спартак» стадионда эм аны алында Абхазия майданда бардырылганды. Жумуш заманда уа республиканы оргкомитети къураулукъдыла.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоосуни пресс-службасында.

Рейтинг

Сбербанк - экинчи

Бизге Сбербанкны Къабарты-Малкъарда бёлонорюкю пресс-службасында билдиргенди. Ол ар жылда ачыларыны фидальлыкълары башхаладан уллу болгъан компанияланы араларында Сбербанк экинчи жерде алганды. Алтайланы рейтингини «The Economist» журнал басмалганды. Ол тергегенге кере, мындан ол жыл алгъа бу банкны ачыларына салынган 100 америка долларына 3722 доллар файдасы алынганды боллукъ эди.

Бу рейтингде Сбербанкны жаландар Арле компания озады-ан хар акциясы 3919 доллар файдасы келтиргенди. Къабартыла быладан ити да артык къаладыла. Сёз ючюн, Sinosco/Phillips нефть компания 1400 доллардан аз болгъан файдасы бла ючюнчо жерге чыкъганды.

Он фидальны компанияны санына, Сбербанкдан башха, дагыда бир банк киргенди - Banco do Brasil. Журнал бу рейтингни дунинда 200 жыл уллу корут угъай, миллионда-миллионда эге алып къураганды.

Озаган жыл «Brand Finance» Global 500 2011» рейтингинде да Сбербанк Россейни бек багъа компаниясына белгиленгенди. Global Finance журнал а анга Арз эм Восток Европаны бек ишанылы банкларыны ичинде 9-чу жерни белгилегенди.

Сбербанк 2014 жылгъа дерги жер башында ахлары барысында да кёл болгъан он банкны санына киргире улму этеди.

Хитерлик

Хар дерс - чыгъармачылык

Чеченланы Ариужан Къашхатану орта школунда малкъар тил бла адабияттан окутулу келгени 18 жыл болады. Санаула педагог сабиле вэ тиллерин, жазычуланы чыгъармаларын тынгылы билир ючюн,

кълонудан келгени аймагды. Билим беруу жаны бла миллет проект кере, «Россейни бек ити устан» деген конкурс 2009 жылнда кытышып, алыналы санына киргенди. Черек районда да аллай эришуде Ариужан хорлаганды.

Ол хар дерсине да кёлю бла хазырлагъан дегенге себелик этеди. СУРАТДА: Чеченланы Ариужан дерс бардыргъан кезинде.

Суратны МАМАЙЛАННЫ Алий алганды.

ТЫНГЫЛАУЛА

Жангы амалланы сингдирге итинедиле

Школчуланы дистанция амал бла окутхан республикалы орада, муниципал районланы бла шахар округланы келечилери да кытышып, битеулю окутуу системаны аныгытуу эмда къл кетюроулуге тири кытышханларын бек этем

Жыйлынуу баш борчларын дан бири - битеулю билим берген системада болган проблемаларны ачыкълу эм ол жаны бла мындан арысында аныгыну тюз жоллары сайлау эди. Аны бла байламлы башха сатынлыгъан ведомстводо онбир адамдан комиссия къурадыла. Ары Билим беруу эм илму министрствону, республиканы Парламентини эм профсоюзларыны келечилери кирген эдиле. Аны къошакълу эм аналитикалы къауум да къабыл этилди.

Тынгылаулагъа кытышханла комиссия членгерине районла бла шахарлада битеулю окутуу системаны аныгытуу бла байламлы презентацияла этдоргенди. Ала анда билим берууню жангы амалларын шенюдо болумлада кылай

хайырлангырга боллукъ эм школаны инфраструктураларын аныгытуу себелик этерик предложениеланы айтхандыла, лабораторияларына жарарык жангы оборудуваныны эм сабилениле окутхан кезимеде аслам халда керекли торло-торло приборланы киргюзторгенди. Дагыда аслам аз битеулю билим беруу системаны информатизациялау эм каарла хазырлаула бурлугъанды.

Ахырында комиссия аналитика къаууми бла бирге жыйлылууда этилген докладланы озгенди эм ала бла байламлы сорулагъа жууапла бергенди, деп билдиргенди бизге Билим беруу эм илму министрствону пресс-службасында.

Бизни корр.

Адамланы кёллери кётюрлюп келирча

Ахыры. Аллы 1-чи бетеди.

Андан сора да, 236 участкага бюллетеньле атарча орунла келтирилгенди. «Аман көргөн неда ахырыда соктуру айыруучула чырамуз кыл кётюрөрчө онгла да куралгандыла. Алагу деп эчки траверетле бардыла», - дегени Вячеслав Гөшев.

Айыруу кампанияны июсондөн айтканда уа, февралда РФ-ни Президентине кандидатуры арасында телевиденде эмда радиода эфир заман хакъсы юлешингенди.

Айыруулауа кытышырга чакырылары бла баннерле орнатылгандыла.

Жер-жерли самоуправление советлени депутатлары уа 125 муниципалный куралууда сайлангандыла. «Битеу да бирге 1635 мандат барды. Депутатлаа 2420 кандидат кергизтолгенди», - дегени Элбрусда, Кыара-Сууда эми Бызънында эллини администрациялары башчылары да айтырыктыдыла. «Бююглюк-неда биз притласительныени юлешми бла коршебиз. 4-чо

мартта битеу айыруу участкалада кюркьюсуздук жалчытылыныкыды. Биз бу магыналы ишин бийик даражада бардырыга толусунай хазырбиз», - дегени.

Жыйлында башха вопросла да сюзюлгенди. Кенгешге Биз федеральный инспектор Алексей Вербицкий, КЭМ-Рни Парламентини спикери Чечеланы Ануар, Правительствоу Председатели Иван Гертнер, министр, районаны бла шархаланы администрацияларыны башчылары кытышкандыла.

Жамауат кюркьюсуздук жалчытылынырыкыды

Тюне Ич ише министрствода болгон брифинге РФ-ни Президентине айыруулауа жамаат кюркьюсуздук жалчытылу юсюндөн барганы сөз. Билдирми бля анда РФ-ни ИМД-сыны Иалем экиде Преходный шархалды упрениларинда жамаат кюркьюсуздук жалчытылу бюлюмлерни башчылары орунбасарлары Мухамед Нагөв эм Суур Кумыков сөлөшкенди.

Мухамед Нагөв айтканча, Нальчик шахар айыруулары бардырууга толусунай хазыры. Тюне участкалга бюллетеньле келтирилгенди, аланы кече-кюн да сактыла куралганды. 4-чо мартта уа Нальчикде болган 102 участкада да жамаат кюркьюсуздук полицияны 852 келечиси жалчытырыкыдыла. «Кыл кётюрю башлыгандан алга битеу участкала да эки керге тинтилгенди. Бююглюккө оператив штаб куралганды. Дагыда буюкжукту юсюринден 49-83 телефонномере сөшшил билдиргенин барды ол кече-кюн да иштерикди», - дегени. Бююглюккө уа битеу участка-

кала бир ненча керге тинтилгенди. Алада ачыкланган кемчилликни кетериу жаны бля эсертмиле этилгенди. «Асламыда ол тшоуге кважу оборудование болмаганы, бир-бир жерледе терезелге чалдыше салтымаганылары ачыкланганды.

Андан сора да, законга тийишкелде битеу участкала да стационар металлоискательле болурга керек эдиле, алай ала асыры багдалан сатып алырга кылдан келик тюркюло. Болсада полициячыларыны кылда юкюртөн аппаратары барды, участкага келгенге аланы болушуклары бля тинтилгенди», - дегени.

Суур Кумыков айтканча, Прохладныйде кыл кётюрюленни юноноде шахарда болган 21 участкада кюркьюсуздук жалчытылу бля магына берилди. Бу иште полициячыла, ведомстводан тышында охранны келечилери бля бирге кызакыла да кытышырыкыдыла.

Шахарда битеу айыруу участкала ол тшоуге кажабю оборудование бля жалчытылынгандыла, алада веб камерала салынгандыла, ала Интернетте кюшулудула. Чандыруу затлары ачыклар мурад бля 4-чо мартта участкала ачыкларыны жандыдан кыраллыкыдыла. «Бююглюккө биз битеу хазырыны ишлеи бардырганбыз», - дегени полицияны кылчулчусу.

Ахырында полициячыла журналисттери соруларына жууала бергенди.

АБДУЛЛАХЛАНЫ Отаима.

Бу магыналы ише ат башындан кырамазга

Ахыры. Аллы 1-чи бетеди.

Сен кесинг да кыл жалыны депутат болуп турганса, алай энда уунамай койганын. О а не бля байламды?

Мен бир улуу адамда демейме, алай элиме башчылык да этгенме, 1994 жылдан бююгюнче дери депутат да болганмын. Болсада энда кан биридин туурасын кетерем, алай энда кепте соралды алай нек этдинг деп. Былайда манга шашанганды, кыл кётюрюп тургандыры ючюн эллиперие ыргызлыкмы айтыркы эдим. Депутат болмасам да, кюлүмдөн келген кыздар алга болушуктурам, саулай элге, хар адамга энци да.

жерле да ташдан толуп кыалдыла, аланы бир жангына чыгара турмасан, малла ол хурун юсюринде кыяни отлайдыла. Адамланы кыруап, бу ишин да тамамларга, аланы кир-кичлик тюрюлген жерлени ариуларга ызиндан тизгерге да борчулду. Ма былай ишледен да кызмазга керекди депутат.

Дагыда сессиялга кытышырга, алада айтылган кырамазга, жалкыны, элине тер ишлеи болдурмазга, эли кепчюногю иземлери сактырга да керекди. Жолму тасылды, сууму келмейди, чалпыксыны жетишмейди, башха жумушларымы бардыла - аланы барысын да элини администрацияны башчысына эсертгерге, тамамлауу божжаларын сатырга керекди.

Айыруула тентгенди, хар бирибиз да тентгим ючюн, жуугум ючюн кыл кётюрөмө демегенли, адамын сыйем эсенг да, алай аны юсюнде мен башында айтхан шартла бар эселе, аны сайла. Мен а былай сунамай: хайыр, акшылык этер ючюн, кырамазга кырамузга болушу ючюн да депутат болурга да керекмейди. Элине жарыгнан адам болсанг да - тамамды.

Ушакыны **ТИКАЛПАНЫ Отаима** бардырганды.

ден, мен аланы аманалайма. Алай тюзге да санамайам. Мен акыл этгенден, депутатлык кыялы борила салады, аланы тамамлаптыкчымы деп сатыш этгенде аздыла. Кепле жангына правораны юсюндөн айтдыла, удостоверенисын кергизотоп, кесини бир ууак жумушчуларын толтурурга илейди, жамауатыны алында борчларына уунуп койганына ушайдыла.

Мен ангалашканын кере, депутат элини жарчыларына кыайгырырга керекди. Сөз ючюн, жашаган кыраганда сюрюу кытыганды сюрючюно излерге. Огары Малкварны жери ташылды. Кютен

мен аланы аманалайма. Алай тюзге да санамайам. Мен акыл этгенден, депутатлык кыялы борила салады, аланы тамамлаптыкчымы деп сатыш этгенде аздыла. Кепле жангына правораны юсюндөн айтдыла, удостоверенисын кергизотоп, кесини бир ууак жумушчуларын толтурурга илейди, жамауатыны алында борчларына уунуп койганына ушайдыла.

Мен ангалашканын кере, депутат элини жарчыларына кыайгырырга керекди. Сөз ючюн, жашаган кыраганда сюрюу кытыганды сюрючюно излерге. Огары Малкварны жери ташылды. Кютен

Сёлерине табылыу

Чеченде эл мюлк жерлени тазалауа кыришгенди

Бешинчи мартдан башлап Чеченин Урус-Марган эм Курчал ой районларында эл мюлк магыналары болган жерлени миналадан ол тоу окладан тазалауу башлагандыла. Чечен Республикасы эл мюлюкюно министрине орунбасары Джамалдин Моллаевни айтканча, республиканы территориясында эл мюлк магыналары болган 8,4 минг гектар жерлени эм 8,3 минг гектар да ачылганы миналадан ол тоу окладан тазалауа керекди.

2000 жылдан бери битеу да 344 минг гектар тазаланганды. Алай ише ахыр керге 2010 жылда бардырыгандыла. Ол кезинде 48,3 минг гектарны ариулаганды.

Чеченин онуочулары Курчулууны министрстводун сюрюу жерлени миналадан бля ол тоу окладан тазалауа деп көп керге тилгенди, болсада ол иш жеринден теп-

мей турганды. Энди Шимал Кавказ федеральный округу регионларыны башчылары Россияни Правительствоуноун Председателини биринчи орунбасары Виктор Зубовку кытышырга бля 25-чи январда Ставропольда бардырыганды кенеште Чечен Республикасы эл мюлюкюно министрине Руслан Зельгериев ол проблеманы ошондон кесини оюмун айткан эди.

Зубков ол «атылуучу» вопросу сюзмай тамамларга сөз берген эди. Президентини Шимал-Кавказ федеральный округу полномочный келечиси Александр Хлопонин Чеченин көн жерлени аскерчиле алгандыла да, ол жерле эл мюлк келече хайырланмай турдыла, дегени.

Республиканы Эл мюлк министрствоу берген шартла кере, миналаны эм ол тоу окладан тазалауунан 14 минг гектар тымы жерле хайырланмай турдыла. Шендо Чеченин жерлери кыра кыра турды. Ведомствода айтханларына кере, марты ол конялрден тебереп миналаны кетериу ише башланырыкыдыла. Ол ишени мында орнашкан аскер бөлүмө айтхан кырыктыдыла. Моллаевни айтканына кере, андан сора да, запаска чыгып ол жерли аскерчилени да ол ише кытышырып мурад барды Россияни ДОСААФ-нын базасында сапёр ишлеге юйргенден сора.

Интернет.

РФ-ни ПРЕЗИДЕНТИНЕ КАНДИДАТЛА

Кезуу божжалык сабынмазлык тюрлениулени излейди

КПРФ-ни эмда халкы-патриот кючлени Президентге кандидаттары Г.А.Зюгановну Россияни граждандарыны алында борчлары

Ата журтларымы! Ата журтубузга бу кыятын сагытта сизгеми мени сезом. Арт 20 жылы ичинде Россияге көп кыялыныкы сынарга тюрленди. Кырал гунч бля барды. Атылып кылган эли болмаган аны бир жери да жокуду. Предпринитлары жобуланган ташталган бир шахары да кызалганды. Халкыны асламысы жашау ослалга кете барды. Илму-техника жаны бля уа асыры артка кызалганыбыздан, ол жок болуп кызалып деген кюркюу окутна барды. Бек улч онланы кылдан кыындырганбыз. Ангыны юсюне турмасак, бек аман эншиге тюрширми. Заман болжалга салынамаз кык толрениуени излейди.

Ташталган кыялыныкыны алы толусунай сезим, мен Геннадий Зюганов, Россияни кючлени ючюн жууалтыкыны кеси буюму «Жалчытылы» Президенти сайлансам, халкы шашанган, жалнда профессионалдан-патриоттадан куралган правительствоу кыраурга сөз береме. Топтурууу властыни иш саулды да Россияге тюркюл турган ма бу баш кюркюу керетируу буюлдуучу: «уллу социальный башлыкыны: демография катастрофаны; «жаланда сырыгга таянып кылган экономиканы тюзой бля жууала берем: «корулануу ючюно таркакы барууну; «адеп-кыялыныкы жок бля барууну.

Кыралыны башанда болса, бизни камандыла жалчытырыкыды: «кыралны кирик, граждандары да кюркьюсуздуклары; «эномиканы эншиге таше барууну тохтапты, терк атамыла бля айнууга кепчюно; «жылдызды кыраууну эмда адеп-кыялыныкы жок бля барууну тохтапты; «Россияни халкларыны арыларында шуктулчюну ючюлениун; «эконкулууну, правнизамны эмда адамны эркинликтерине буюкжукту этилмюуну.

Битеу болган кыялыныкыны алы толусунай сезим, мен Геннадий Зюганов, Россияни кючлени ючюн жууалтыкыны кеси буюму «Жалчытылы» Президенти сайлансам, халкы шашанган, жалнда профессионалдан-патриоттадан куралган правительствоу кыраурга сөз береме. Топтурууу властыни иш саулды да Россияге тюркюл турган ма бу баш кюркюу керетируу буюлдуучу: «уллу социальный башлыкыны: демография катастрофаны; «жаланда сырыгга таянып кылган экономиканы тюзой бля жууала берем: «корулануу ючюно таркакы барууну; «адеп-кыялыныкы жок бля барууну.

Бир жылы ичинде халкыга терс келген законланы барысына да жангыдан кыраурыктыбыз. Бек алга уа социальный сфераны коммерциализацияны юсюндөн 83-чо федеральный закону кертелирми. Жангы законодательство социальный учуреджаныны санын кейбейтирми, аналаны бля сабылени кыруулуу колчидери кылди, улпайган адамга бля сакталга бля болушуу кыошак мадарларын тохташдырыкыды. «Уруш сабылери» деген энци статус да кийирликтеди.

«Кыралыны башанда болса, бизни камандыла жалчытырыкыды: «кыралны кирик, граждандары да кюркьюсуздуклары; «эномиканы эншиге таше барууну тохтапты, терк атамыла бля айнууга кепчюно; «жылдызды кыраууну эмда адеп-кыялыныкы жок бля барууну тохтапты; «Россияни халкларыны арыларында шуктулчюну ючюлениун; «эконкулууну, правнизамны эмда адамны эркинликтерине буюкжукту этилмюуну.

Бир жылы ичинде халкыга терс келген законланы барысына да жангыдан кыраурыктыбыз. Бек алга уа социальный сфераны коммерциализацияны юсюндөн 83-чо федеральный закону кертелирми. Жангы законодательство социальный учуреджаныны санын кейбейтирми, аналаны бля сабылени кыруулуу колчидери кылди, улпайган адамга бля сакталга бля болушуу кыошак мадарларын тохташдырыкыды. «Уруш сабылери» деген энци статус да кийирликтеди.

«Уруш сабылери» деген энци статус да кийирликтеди. 2012 жылы азыркы Россияде пенсия ортос эсеп бля 2 керге, бек аз элчими уа 3 керге эсердикти. Хар бирибиз да тынгылы жашау журтта бля жалчытылынырыкыды. Кыошакы юйорлеге уа ала хакъсы берилдиктеди. Кызалганла уа фатаралы ише ставклары бир жылга 5 проценттен көп болмаган кредит алырга он табарлыктыды. Оюлур кыте жетип турган юйюден кепчюнору дементити программасы ишлеп башланырыкыды. Кесери уа ишлеге юйорлегенге да кырал кыруулуу келечисине бериштик.

«Кыралыны башанда болса, бизни камандыла жалчытырыкыды: «кыралны кирик, граждандары да кюркьюсуздуклары; «эномиканы эншиге таше барууну тохтапты, терк атамыла бля айнууга кепчюно; «жылдызды кыраууну эмда адеп-кыялыныкы жок бля барууну тохтапты; «Россияни халкларыны арыларында шуктулчюну ючюлениун; «эконкулууну, правнизамны эмда адамны эркинликтерине буюкжукту этилмюуну.

«Уруш сабылери» деген энци статус да кийирликтеди. 2012 жылы азыркы Россияде пенсия ортос эсеп бля 2 керге, бек аз элчими уа 3 керге эсердикти. Хар бирибиз да тынгылы жашау журтта бля жалчытылынырыкыды. Кыошакы юйорлеге уа ала хакъсы берилдиктеди. Кызалганла уа фатаралы ише ставклары бир жылга 5 проценттен көп болмаган кредит алырга он табарлыктыды. Оюлур кыте жетип турган юйюден кепчюнору дементити программасы ишлеп башланырыкыды. Кесери уа ишлеге юйорлегенге да кырал кыруулуу келечисине бериштик.

«Уруш сабылери» деген энци статус да кийирликтеди. 2012 жылы азыркы Россияде пенсия ортос эсеп бля 2 керге, бек аз элчими уа 3 керге эсердикти. Хар бирибиз да тынгылы жашау журтта бля жалчытылынырыкыды. Кыошакы юйорлеге уа ала хакъсы берилдиктеди. Кызалганла уа фатаралы ише ставклары бир жылга 5 проценттен көп болмаган кредит алырга он табарлыктыды. Оюлур кыте жетип турган юйюден кепчюнору дементити программасы ишлеп башланырыкыды. Кесери уа ишлеге юйорлегенге да кырал кыруулуу келечисине бериштик.

ДАУЛАШ

Сабылеле уа кыайда ойнасынла?

Нальчикде Шогенцов орамда 8-чы номери юйде жашаганды арбазларында сабылени ойнарча эмда жашулары келгенге инги сайын чыгып солчура жерни сейырматты керешчили терт жылдан атылаганды. Иш былайды. Беш кыаты мекинни биринчи этажында «Оптика-М» тюкен орналганды. Аны иеси Матаев Анзор арбазда болган эки-юч сотка жерин он жылга арендага алганды. Аны кыошакы этгенли, былайда кездоруюклеге миллала хазырлаган цех ачырыкма деп тохтаганды.

«Жарысула аны бля кыалсала уа, бу юйю арбаздан азылгы саткан «Егер» тюкен барды, жер тюбюнде жарга бля ишленгенди, машинала көп жорюйдоло. Дагыда предприниматель цех иштерик жерни тюбюнде жылуу бля кыруу берди.

Бу мекимда жашаганды ол жарысуларына боюнун бурп кыраган адам а жок. Ахырында ала тарыгырланды КЭМ-ни «Жамауат палатасына» жазганды. Аны келечиси Мурат Хакон, Кыабары-Малкварда адамы эркинликери жаны бля жамауат комитетини чени Валерий Хатажков, 4-чо номери ЖЕК-ни таматасы Артур Шогенов, дагыда башкада да тюно бля терси айырып мурад бля ол «кыуалык» жерге баргандыла, адама бля тюбешкенди.

М.Хатажов, В.Атакукин да юйде жашаганды бля тюбешкенди кезине.

Сабий майданды.

«Жарысула аны бля кыалсала уа, бу юйю арбаздан азылгы саткан «Егер» тюкен барды, жер тюбюнде жарга бля ишленгенди, машинала көп жорюйдоло. Дагыда предприниматель цех иштерик жерни тюбюнде жылуу бля кыруу берди.

Бу мекимда жашаганды ол жарысуларына боюнун бурп кыраган адам а жок. Ахырында ала тарыгырланды КЭМ-ни «Жамауат палатасына» жазганды. Аны келечиси Мурат Хакон, Кыабары-Малкварда адамы эркинликери жаны бля жамауат комитетини чени Валерий Хатажков, 4-чо номери ЖЕК-ни таматасы Артур Шогенов, дагыда башкада да тюно бля терси айырып мурад бля ол «кыуалык» жерге баргандыла, адама бля тюбешкенди.

«Жарысула аны бля кыалсала уа, бу юйю арбаздан азылгы саткан «Егер» тюкен барды, жер тюбюнде жарга бля ишленгенди, машинала көп жорюйдоло. Дагыда предприниматель цех иштерик жерни тюбюнде жылуу бля кыруу берди.

Бу мекимда жашаганды ол жарысуларына боюнун бурп кыраган адам а жок. Ахырында ала тарыгырланды КЭМ-ни «Жамауат палатасына» жазганды. Аны келечиси Мурат Хакон, Кыабары-Малкварда адамы эркинликери жаны бля жамауат комитетини чени Валерий Хатажков, 4-чо номери ЖЕК-ни таматасы Артур Шогенов, дагыда башкада да тюно бля терси айырып мурад бля ол «кыуалык» жерге баргандыла, адама бля тюбешкенди.

«Жарысула аны бля кыалсала уа, бу юйю арбаздан азылгы саткан «Егер» тюкен барды, жер тюбюнде жарга бля ишленгенди, машинала көп жорюйдоло. Дагыда предприниматель цех иштерик жерни тюбюнде жылуу бля кыруу берди.

«Жарысула аны бля кыалсала уа, бу юйю арбаздан азылгы саткан «Егер» тюкен барды, жер тюбюнде жарга бля ишленгенди, машинала көп жорюйдоло. Дагыда предприниматель цех иштерик жерни тюбюнде жылуу бля кыруу берди.

ДАЛПАТЛАНЫ Марзият. Сурталаны автор алганды.